

Slezská povstání a Plebiscit

Slezská povstání a Plebiscit

Po I. světové se Slezsko ocitlo mimo hranice nové Polské republiky a na základě rozhodnutí mírové konference mělo být na sporném území provedeno hlasování – plebiscit, jehož výsledek měl rozhodnout o přidělení Horního Slezska k Polsku nebo Německu.

Bezprostřední příčinou Prvního povstání bylo zatčení polských aktivistů a masakr ve městě Myslowice, kde němečtí vojáci začali střílet do davu. Boje vybuchly 17. srpna, ale povstalci měli příliš málo zbraní a střeliva, aby mohli dosáhnout jakéhokoli úspěchu. Již po týdnu velitel POW (tajná Polská vojenská organizace) Alfons Zgrzebniok (občan Dziargowic) vydal rozkaz ukončit povstání. 11 února 1920 pak začala v Opolí úřadovat Spojenecká správní a plebiscitní komise Horního Slezska. K její dispozici byly přiděleny britské, francouzské a italské oddíly v celkovém počtu 26 000 vojáků. Spojenci si sice vynutili na Německu, aby ze Slezska stáhlo své oddíly pravidelné armády, ale zůstala zde německá policie v počtu 30 tisíc policistů, která jak jen mohla ztěžovala Polákům život a organizaci plebiscitní agitace. V důsledku toho došlo k četným napjatým situacím a v srpnu 1920 k opětovnému výbuchu povstání. Toto povstání dosáhlo svého efektu – spojenci rozpustili německou policii a povolali novou policii, kterou tvořili z poloviny Němci a z poloviny Poláci.

Plebiscit, který proběhl 20. března 1921, nepřinesl jednoznačné řešení situace. Pro Polsko se vyslovilo téměř 500 tisíc a pro Německo 700 tisíc hlasujících. Způsob rozdělení Slezska, který pak spojenci navrhli, nebylo možné na polské straně akceptovat, a proto 3. května 1921 vybuchlo Třetí slezské povstání.

Velitelem povstání se stal Wojciech Korfanty. Povstalci během krátkého času ovládli území na pravém břehu Odry, od Opavy až po město Gogolin (v tom i přístav v Kožle, Kędzierzyn a Kłodnici), a dále pak na severovýchod území k městům Ozimek, Dobrodzień a Olesno.

Němci následně brzy do Slezska povolali 40 tisíc vyškolených vojáků, kteří začali s protiútokem. Nejtěžší boje byly sváděny v okolí města Kędzierzyn, přístavu v Kožle, ve městě Dobrodzień a především na Hoře sv. Anny. Ve druhé polovině května Němci převzali iniciativu a získali z rukou povstalců Horu sv. Anny, Kędzierzyn a jeho okolí. Pod tlakem spojenců a polské vlády bylo povstání ukončeno a Rada Společnosti národů v Paříži pak rozhodla o pro Polsko výhodnějším rozdělení Slezska. Ve výsledku rozhodnutí spojenců ale Opolsko, a tedy i Kozielská oblast v rámci tohoto rozdělení připadly Němcům.